

# CARMINA LATINA AMICORVM MARVLI

Neven Jovanović edidit

## De hac editione

Editio haec viginti quinque carmina amicorum Maruli affert, quae sive in manuscriptis sive in libris vetustioribus et rarioribus adhuc latuerunt. Carminum, quae editionibus recentioribus (Zbornik 1950, Marković 1952, Marković 1954) continentur, textus non contuli cum manuscriptis. Versiones Croaticas addidi, minime poeticas, sed quae lectoribus minus Latinitatis gnaris aliquid auxilii praeberent.

In versibus ipsorum amicorum verba Latina (praeter quorundam nominum priorum) scripsimus et interpunximus secundum *Normas orthographicas et orthotypicas Latinas* (Romae 1990); attamen in textibus Dumanei et Farlati, qui saeculo XVIII. scripserant, nihil mutavimus. Ubi potuimus, notas de tempore carmina scribendi apposuimus. In fine indicem nominum exhibemus.

## Fontes lectionum

### Codices

- S – Codex Spalatensis: Sveučilišna knjižnica Split, M 35, c. a. 1536-1542, ff. 95v-96r, 107v-108v.
- Trag. – Codex olim Traguriensis, nunc Iadertinus: Znanstvena knjižnica Zadar, Varia Dalmatica 25290, ms. 617, saeculi XVI exeuntis vel XVII ineuntis, ff. 32v, 34v, 39, 39v, 43v, 52, 56, 65v-66.
- V – Codex Venetus: Biblioteca Marciana, Lat. XIV.181 (99.2) (= 4668), saec. XVI exeuntis vel XVII ineuntis, ff. 56, 58v-59.
- Rag. – Codex Ragusinus: Knjižnica Samostana Male Braće, Dubrovnik, ms. 332 (Kristeller, vol. V), ff. 511r, 511v.

## Editiones

- Buchius 1531 – Buća, Dominik: *Etymon elegantissimum satisque perutile in Septem psalmos penitentiales cum expositione titulorum eorundem psalmorum et adicione orationis dicende in fine ad singulos psalmos, nuper compilatum per reuerendum patrem fratrem Dominicum Buchium Catharenssem, sacre theologie professorem, ordinis predicatorum*. Venetiis, In edibus Aurelii Pintii, 1531.
- Farlati 1765 – Daniele Farlati: *Illyrici sacri tomus quartus*, Venetiis 1765, p. 179.
- Ciccarelli 1811 – Andrea Ciccarelli: *Opuscoli riguardanti la storia degli uomini illustri di Spalato, e di parecchi altri Dalmati*, Ragusa 1811, pp. 15, 18, 29-30.
- Šrepel 1899 – Milivoj Šrepel, »Marulićeve latinske pjesme«, *Građa za povijest književnosti hrvatske*, Zagreb 1899, vol. 2, pp. 17, 19.
- Zbornik 1950 – *Zbornik u proslavu petstogodišnjice rođenja Marka Marulića 1450-1950*, uredili Josip Badalić i Nikola Majnarić, Zagreb 1950, p. 26.
- Marković 1952 – Miroslav Marković, »Poetae Latini Dalmatae inediti. 1: Franjo Božičević (Franciscus Natalis)«, *Živa antika*, 2 (1952), p. 292.
- Marković 1958 – *Pesme Franja Božičevića Natalisa*, za štampu priredio Miroslav Marković, Beograd 1958, pp. 113, 121-122.

## De poetis testimonia Marci Dumanei

**Nicolaus de Albertis** – »Nicolaus de Albertis Spalatensis ab adolescentia liberalibus artibus instructus, praestantissimum ingenium ad poesim latinam contulit, in qua admodum excellens inventus est. Scripsit non parum multa carmina lingua latina, quorum aliqua, quae sunt apud me, saepius perlegi ob eorum venustatem.« (Ciccarelli 1811, p. 27)

**Hieronymus Martiniacus** – »Hieronymus Martiniacus patritius Spalatensis singulari ingenio praeditus, idemque literis latinis eruditus, et omni digna homine nobili doctrina excultus; verum autem poeticae facultatis laude floruit, multaque reliquit carmina, quorum pleraque apud me reperiuntur. In his legitur nobilissimum Epigramma Angelae Phaletrae castissimae, ornatissimaeque virgini Venetae inscriptum.« (Ciccarelli 1811, p. 17)

**Franciscus Martiniacus** – »Franciscus Martiniacus Spalatensis floruit eodem tempore, quo et Hieronymus ejus frater natu major, cui par fuit ingenio, eruditione, et eloquentia; parem etiam cum eo indolem habuit ad poesim, multa reliquit ingenii sui praeclarissima monumenta, ex quibus extant apud me carmina non pauca; quae ad excellentiam poetarum sui temporis accedere videntur.« (Ciccarelli 1811, p. 16)

**Hieronymus Papalis** – »Hieronymus Papalis patritius Spalatensis habuit ingenium satis amoenum, et ad poesim mirifice propensum, in qua addiscenda omnem industriam collocavit, ut brevi tum latina, tum italica, ac vernacula lingua elegantissimos versus faceret. Reliquit varii generis carmina pure, dilucide, perspicue, eleganterque composita, in cuius gratiam Marcus Marulus Francisci Petrarchae de B. V. Maria cantilenam suo vernaculo sermone compositam latinam fecit; vir doctus, et poetica laude adeo celebris, ut *cum Musis con<ten>dere possit* (ex epistola Marci Maruli eidem scripta, ut videre est in suo Evangelistario ad calcem operis).« (Ciccarelli 1811, p. 18-19)

**Donatus Paschalitius (Pasqualitius)** – »Donatus Paschalitius Spalatensis, archidiaconus ejusdem civitatis non mediocri ingenio, et humani divinique juris admodum peritus, latinisque literis eruditus. Scripsit non pauca versu praesertim, quorum nonnulla extant apud me non sine eruditione, et elegantia.« (Ciccarelli 1811, p. 16.)

**Symon Selymbrius** – »Symon Selymbrius Spalatensis a puero omne studium ad humaniores literas contulit, in eis que non inanes progressus fecit, sed editos atque sublimes. Poesim vero latinam, ad quam a natura ferebatur, toto pectore complexus est, ac epici quidem carminis fuit summus artifex. Obiit anno 1496. florenti adhuc aetate; reliquit tamen multa carmina, et cum optimis aliorum poetarum comparanda, ex quibus plura extant apud me, duo maxime, uno quorum *Vitum Ruschium Episcopum Dumnensem patria Pharenssem* laudat, quorum altero Venetos ex Sybilla Erythraea orbis dominos vaticinatus est.« (Ciccarelli 1811, p. 29-30)

## 1 Epitaphium Marci Maruli per Franciscum Natalem

Irrita res mors est; non sunt obnoxia morti  
 Corpora si semper uiuere posse datur.  
 Marulus aeternum diffusus nomen in aeuum  
 Viuere post cineres incipit ecce magis.  
 Viue igitur, quicumque sapis, uirtute magistra,                   5  
 Funereo cupias si superesse rogo.<sup>1</sup>

### Frano Natalis, Epitaf Marka Marulića

Uzaludna stvar je smrt; nisu podložna smrti  
 tijela, ako je moguće živjeti vječno.  
 Marulić, proširiv do vječnosti ime,  
 Počinje, evo, u prah pretvoren, živjeti jače.  
 Živi, stoga, ako si pametan, pod vodstvom vrline,  
 želiš li pogrebni odar nadživjeti.

## 2 Aliud epitaphium per eundem

Quis iacet hic? – Marcus. – Quis Marcus? – Marulus ille,  
 Cuius honos terras, spiritus astra tenet.  
 Tanta quibus meruit tantus uir dotibus? – Orbem  
 Vindicat eloquio, religione polum.  
 Vix, puto, credibile est dominis placuisse duobus;                   5  
 Hic placuit; tanto uir fuit ingenio.  
 Macte, uiator ades quisquis, uirtutibus esto,  
 Qui cupis et mundo gratus et esse Deo.<sup>2</sup>

### Drugi epitaf istog autora

»Tko leži tu?« – »Marko.« – »Koji Marko?« – »Marulić onaj,  
 kojega čast je na zemlji, a duh na nebu.«  
 »Kojim je darovima zaslužio to takav čovjek?« – »Svijet  
 zaslužuje riječju, vjerom nebesa.  
 Teško je, znam, vjerovati da se mogao dopasti dvama gospodarima;  
 no on je to uspio; takva bio je uma.  
 Putniče, ma koji bio, vrlinama obdaren budi,  
 ti što želiš i svijetu i Bogu bit mio.«

<sup>1</sup> S ff. 95v-96r, 107v = Marković 1954, c. LXX = LXXX (p. 113, 121); Trag. f. 53r; V f. 58v = Šrepel 1899, p. 17;   **tit.** Epitaphium Marci Maruli *Marković 1954, LXX; v. 1* Irrita: Irita *S, Trag.*; mors... morti: fatum... fato *S f. 95v-96r; v. 3* diffusus: difusus *Trag.*; **v. 5** quicumque: quicumque *Marković 1954, LXX.*

<sup>2</sup> S f. 96r, 107v = Marković 1954, c. LXXI = LXXXI (p. 113, 121); Trag. f. 53r; V f. 58v = Šrepel 1899, p. 18;   **tit.** Aliud... eundem *S f. 107v: Epitaphium eiusdem S f. 96r, Dicti Francisci M. M. Trag., Aliud per eundem V, Šrepel 1899; v. 4* Vindicat: Vendicat *S, Trag., V, Šrepel 1899; eloquio: elloquio S; v. 8* Qui: Si *S f. 96r, Marković 1954 c. LXXI.*

### 3 Francisci Martiniaci Spalatensis

Exemplar nitidum beatioris  
 Vitae, Marulus hic situs quiescit,  
 Cuius pars melior polum petiuit,  
 Fama sed celebrem magis superstes  
 Reddit post cineres diuque reddet. 5  
 Famam uiuida – quis neget? – perennem  
 Virtus, religio polum meretur.<sup>3</sup>

### Frane Martinčića, Splićanina

Sjajan uzor blažena  
 života, Marulić ovdje leži i počiva,  
 čiji bolji dio otiđe na nebo,  
 ali ga slava nadživje, još ga glasovitijim  
 čini i nakon groba, i dugo će ga činiti.  
 Slavu vječnu – tko da porekne – krepka  
 zaslužuje mu vrlina, a vjera nebo.

### 4 Hieronymi Martiniaci fratris ipsius

Virtutum exemplar securae regula vitae  
 Marcus in hoc tumulo Marulus ille iacet.  
 Marulus ille, inquam, dicendi atque arte canendi  
 Notus in Eois Hesperisque plagis;  
 Et licet extiterit proauorum stemmate clarus 5  
 Ingenii uicit nobilitate genus.  
 Vrna tegit cineres, expers sua fama sepulchri est;  
 Pro meritis animus regna superna colit.<sup>4</sup>

### Jerolima Martinčića, njegova brata

Uzor vrlina, mjera života bez briga,  
 Marko u ovoj grobnici, onaj Marulić, leži.  
 Marulić onaj, velim, umijećem riječi i pjesme  
 poznat od istoka sunčanoga do zapada;  
 i mada bio je slavan po lozi predaka,  
 plemenitošću duha nadmašio je svoj rod.  
 Urna skriva mu prah, ali glas mu je slobodan od groba;  
 Duh mu, sukladno zaslugama, prebiva u kraljevstvu nebeskom.

<sup>3</sup> S 107v-108r = Marković 1954, c. LXXXII (p. 121); Trag. f. 52v; V f. 59r = Šrepel 1899, p. 18; **tit.** Franc-i Martiniaci Marco Marulo epitaphium; **v. 5** Reddit S, V, Šrepel 1899, Marković 1954: Reddidit Trag; **v. 6** Famam S, Marković 1954, Trag.: Fama V, Šrepel 1899; quis S, Marković 1954, V, Šrepel 1899: cur Trag.

<sup>4</sup> S f. 108r = Marković 1954, c. LXXXIII (p. 121); Trag. f. 52v; V f. 59r = Šrepel 1899, p. 18; **tit.** Hieronymi Martiniaci fratris ipsius S = Marković 1954, V = Šrepel 1899: Hier-mi Martiniaci. Mar. Mar. ep. Trag.; **v. 1** securae: seuerae V = Šrepel 1899, secutae Trag.; **v. 2** Marcus S = Marković 1954, Trag.: Marulus Šrepel 1899; **v. 2-3** Marulus V = Šrepel 1899,

## 5 Nicolai Alberti Spalatensis

Carpe, uiator, iter, Marci nec funera fletu  
 Prosequere: haec tristi funera morte carent.  
 Ossea pars terra si conditur, ignea Olympum  
 At colit, et nomen cuncta per ora uolat.<sup>5</sup>

### Nikole Albertija, Spliciánina

Putniče, nastavi put, i nemoj Markov grob plačem  
 popratiti: iz ovog je groba odsutna žalosna smrt.  
 Koštani dio ako i sakriva zemlja, na Olimpu ognjeni  
 stanuje, a ime mu leti od usta do usta.

## 6 Antonii Alberti Spalatensis

Maesta Camenarum nigra cum ueste caterua  
 exequias Maruli, flebile tractat opus.  
 Quo gaudent socio superi, terra ipsa superbit  
 Talis honoratum corpus habere uiri.<sup>6</sup>

### Antuna Albertija, Spliciánina

Žalosna družba Kamena u haljama crnim  
 Marulov sprovod obavlja, plačan obred.  
 Višnji se raduju što će im biti drug, i sama zemlja se diči  
 što drži časno tijelo takova čovjeka.

## 7 Hieronymi Papalis iunioris

Cuius honoratum rutilantia sidera nomen  
 Transuolat, et solis pulsat utramque domum,  
 Pagina sacra uiget cuius uulgata per orbem  
 Vitaque, sub tumulo Marulus ecce iacet.

---

*Trag.*: Marullus *S* = *Marković 1954*; **v. 3** arte *V* = *Šrepel 1899*, *Trag.*: certe *S* = *Marković 1954*; Eois Hesperiiisque *S* = *Marković 1954*: Eois, Hesperijsque *V* = *Šrepel 1899*, Eoijs Experijsque *Trag.*

<sup>5</sup> S f. 108r = *Marković 1954*, c. LXXXIV (p. 121); *Trag.* f. 53r; V f. 59r = *Šrepel 1899*, p. 18 = *Zbornik 1950*; **tit.** Nicolai Alberti Spalatensis *S* = *Marković 1954*, *V* = *Šrepel 1899*; Nic-i Alberti M. M. Ep. *Trag.*; **v. 4** At *Trag.*, *V* = *Šrepel 1899*: Ast *S* = *Marković 1954*, *Zbornik 1950*.

<sup>6</sup> S f. 108v = *Marković 1954*, c. LXXXV (p. 121); *Trag.* f. 53r; V f. 59r = *Šrepel 1899*, p. 18; **tit.** Antonii Alberti Spalatensis *S* = *Marković 1954*, *V* = *Šrepel 1899*: Ant-i Alberti M. M. Ep. *Trag.*; **v. 2** flebile *V* = *Šrepel 1899*, *Trag.*, *Marković 1954*: flebille *S*; **v. 3** socio *S* = *Marković 1954*, *V* = *Šrepel 1899*: satio *Trag.*

Sit licet iste cinis, beneolentes fundit odores, 5  
 Maius et extincto corpore nomen habet.<sup>7</sup>

### Jerolima Papalića mlađeg

Njegovo časno ime blistave zvijezde  
 nadlijeće, i dotiče oba sunčeva doma;  
 svete stranice njegove žive su jer zna ih sav svijet,  
 kao i život njegov – evo, pod humkom Marulić leži,  
 Neka je prah i pepeo, vonj što ga širi mirisan je,  
 Ime je njegovo veće od umrlog tijela.

### 8 Presbyteri Donati Pasqualiti

Proh dolor, heu pietas, quis nunc non pectora tundat,  
 Et laceret duris unguibus ora simul:  
 Occidit heu quoniam nullo moriturus in aevo  
 Marulus, ingenio notus ad astra suo  
 Quo moriente quidem fleuit Parnasia laurus 5  
 Fregit et auratam maestus Apollo chelym:  
 Hic tamen aeternum uiuet, uicturus et ultra  
 Secula, Diuino condita consilio.<sup>8</sup>

### Svećenika Donata Paskvalića

Jao, boli, aoj, poštovanje, tko sad da ne bije prsa,  
 I pritom da ne grebe lice noktima oštrim;  
 Jer, aoj, pogibe, da ne umre nikad dok je vijeka,  
 Marulić, darom svojim slavan do zvijezda.  
 Na njegovu smrt proplaka s Parnasa lovor,  
 I zlatnu liru slomi ojađen Apolon;  
 Pa ipak će zauvijek živjeti Marulić, da nadživi  
 naraštaje sve što ih zasnova božanski plan.

### 9 Eiusdem

Quem premit hoc silicis pondus? – Ne quaere, uiator.  
 Dic, rogo, si placeat! – Marulus hic iaceo.  
 Marule, tune iaces? – Is sum. – Proh, Marule, et ipse  
 Tristia fata subis? – Corpore, fama uiget.<sup>9</sup>

<sup>7</sup> S f. 108v = Marković 1954, c. LXXXV (p. 121); Trag. f. 53r; V f. 59r = Šrepeš 1899, p. 18-19; **tit.** Hier-i Papalis iunioris M. M. Ep. *Trag.*; **v. 1** sidera *S* = Marković 1954: sydera *V* = Šrepeš 1899, *Trag.*; **v. 2** utramque *S* = Marković 1954: utranque Šrepeš 1899; **v. 6** Maius *V* = Šrepeš 1899, *Trag.*, Marković 1954: Mayus *S*

<sup>8</sup> V f. 59 = Šrepeš 1899 = Zbornik 1950.

<sup>9</sup> V f. 59 = Šrepeš 1899 = Zbornik 1950.

Ad C<sup>o</sup> Virum S. Basilium de Multa  
Dilectum p<sup>o</sup> f<sup>o</sup> palatium dignitatem  
Dorati Paqualit<sup>o</sup> Archidiaconi  
palatium ep<sup>o</sup>g<sup>o</sup>nan

Quid tibi pro tanto proter Benedic<sup>o</sup> reponam  
p<sup>o</sup>uere: vel pates quas tibi pauper agam.  
Nescio: nam Galim raduat mihi nulla detali  
Matta: nec Argenti Camara p<sup>o</sup>ra nitet.  
Horra nec libris surgent mihi m<sup>o</sup>thibus illa  
p<sup>o</sup>re p<sup>o</sup>uant h<sup>o</sup>lla, bilis plera non  
Salis cum acuecan Bonis d<sup>o</sup>ri Cardide Multa  
Accipe Cor D<sup>o</sup>ris, trinituq<sup>o</sup> tu.

Ad eundem

Trigmi Martiniaci palatium Hexathicon.  
Non ita legensens letatur fons viator,  
Cum fetus calida syderi carpit iter.  
Ne parua tuo e' aduentu turba nra  
Cunio, cum populo Multa disortis suo.  
Hinc te non dubitat Benedic<sup>o</sup>as Iura vocari  
Iura dabit palat<sup>o</sup> dum Benedic<sup>o</sup> tu.

Ad eundem

Nic! Albertus palatium carponetue.  
Deedentem patris populo te iura: uident  
Contigit, d' Veritate Glori rora Poze  
Iustitiam mirant sensum, Cor Nobili, Iura  
Reddenti, non aliter Iura solua Iuena

Museo Biblioteka  
Zadar

Codex olim Traguriensis, nunc Iadertinus: Znanstvena knjižnica Zadar, Varia Dalmatica 25290, ms. 61, f. 39r (c. 10-13)





### Istome, šesterostih Jerolima Martinčića Splićanina

Tako se putnik ne raduje našavši izvor,  
 Dok umoran grabi putem pod suncem što grije,  
 Kako se dolasku tvome obradova kurija naša,  
 Kurija s narodom svojim, o učeni Mulo.  
 Zato se bez oklijevanja blagoslovljenom prozvati može,  
 Jerbo ćeš Splitu, Benedikte, dijeliti blagoslov pravde.<sup>12</sup>

### 12 Ad eundem Nicolaus Albertus Spalatensis componebat

Reddentem quotiens populo te iura uidere  
 Contigit, o Venetae gloria rara togae,  
 Iustitiam mirans, sensum, cor nobile, iuro  
 reddere non aliter iura solere Iouem.<sup>13</sup>

### Istome, složio Nikola Alberti

Kad god se ukaže prilika gledati kako dijeliš  
 Pravdu, jedinstvena diko građanstva mletačkog,  
 Diveć se pravednosti, razumnosti, plemenitom srcu,  
 Prisižem: navlaš tako pravdu dijeli i Jupiter.

### 13 Ad eundem, idem

Si speciem inspicias, species dignissima diuis,  
 Siue animum, priscis aequiparandus erit.  
 Iuppiter in caelis, Spalatina praetor in urbe  
 Ius dicunt; decus est orbis hic, ille poli.<sup>14</sup>

### Istome, isti

Ako li mjeriš ljepotu, ljepota će dostojna bogova biti;  
 Ako li duh, sa Starima poredit ga treba.  
 Jupiter nebu pod oblake, gradu u Splitu knez,  
 Dijele pravdu; jedan ukras je svijetu, drugi nebesima.

<sup>12</sup>U izvorniku igra riječi: *benedictus*, »blagoslovljen«, istovremeno je vlastito ime kneza Mule.

<sup>13</sup>Trag. f. 39.

<sup>14</sup>Trag. f. 39v.

**14 Nicolaus Albertus ad lectorem**

Qui Maruli formam, patriam, dictamina, mores,  
 Et tanti qui uult noscere facta uiri,  
 Quis genitor genitrixque sibi, quibus aeditus annis,  
 Qualiter aetherei nunc tenet astra poli,  
 Natalis legat ille mei monumenta diserti, 5  
 Quo nihil in nostra doctius urbe uiget.<sup>15</sup>

**Nikola Alberti čitaocu**

Marula lik, domovinu, riječi, karakter  
 i djela takvoga muža tko je upoznati rad,  
 Tko su mu roditelj i roditeljica, kojih je rođen ljeta,  
 Kako sad drži se zvijezda eterskog svoda,  
 Spomen nek čita Natalisa ljeperjekog moga,  
 Od koga nikog u našem gradu učenijeg nema.

**15 Epitaphium Petri Lucii Traguriensis, patricii nobilissimi, Nicolaus Albertus Spalatensis, ex tempore**

Tune hic, Petre, iaces? Tuane hic lapis ossa sepulchro  
 Contegit? O patrii cura dolorque soli!  
 Quid tibi nobilitas? quid opes? quid uiuida uirtus  
 Profuit? aut uitae candida facta piae?  
 Atropos inuidiae stimulis agitata sororum 5  
 Abrupit dira stamina pulla manu.  
 Occidit exemplum sanctorum nobile morum  
 Ne fieret tanto terra superba bono.<sup>16</sup>

**Epitaf Petra Lucića Trogirana, plemenitog patricija, Nikola Alberti Splićanin, improvizacija**

Ti li, Petre, počivaš ovdje? Tvoje li kosti taj kamen grobom  
 Skriva? O brigo i boli rodne grude!  
 Što su ti plemenit rod, bogatstvo, živa vrlina  
 Pomogli? Ili čista djela bogobojažnoga života?  
 Atropa, na poticaj zavisti svojih sestara,  
 Prekinu zatornom rukom predivo crno.  
 Poginu plemenit uzor svetačkoga života,  
 Da se ne bi zemlja oholila zbog takva dobra.

<sup>15</sup> V, f. 56; Šrepel 1899; Marković 1952

<sup>16</sup> Trag. f. 32v; v. 2 Contegit: Contigit *Trag.* - Petrus Lucius fortasse est ille procurator cassae operariae (Cassa dell'operaria) cathedralis Traguriensis cuius mors notata esse videtur ad annum 1545. Cf. *Trag. f. 116r.*

**16 <Hieronymi Martiniaci epitaphium Hieronymi Lucii>**

Totus Hieronymus lucebat Lucius, at nunc  
Pars melior lucet nobiliorque sui.<sup>17</sup>

**Epitaf Jerolima Martinčića Jerolimu Luciću**

Čitav Jerolim je Lucić poput luči zračio; a sada  
Luč je njegov bolji i plemenitiji dio.

**17 Epitaphium Corneliae Leporinae per Hieronymum Martiniacum**

Contenta interiit, felix Cornelia uixit,  
Grata Deo, miseris obuia, fida uiro.<sup>18</sup>

**Epitaf Jerolima Martinčića Korneliji Leporini**

Preminu namirena, življaše sretna, Kornelija,  
Bogu mila, potrebitima susretljiva, mužu svom vjerna.

**18 Hieronymus Martiniacus <de conceptione Beatæ Virginis>**

Si castus, si purus erat, sine crimine natus,  
Non casto uoluit uentre uenire Deus?  
Sum concepta igitur primi sine labe parentis;  
Ventre alio claudī noluit ipse Deus.<sup>19</sup>

**Jerolim Martinčić o začecu Blažene Djevice**

Ako je bio čedan, ako je bio čist, rođen bez grijeha,  
Da nije poželio iz čedne utrobe izići Bog?  
Stoga sam začeta bez ljage prvoga roditelja;  
U utrobu drukčiju nije htio nastanit se Bog.

**19 <Hieronymi Martiniaci ad S. Rochum precatio>**

Vt procul a nobis fugiat pestisque famesque  
Sancte, tuas Christo porrige, Roche, preces.<sup>20</sup>

<sup>17</sup> Trag. f. 34v; **tit.** Hieronymus Martiniacus *Trag.*

<sup>18</sup> Trag. f. 43v.

<sup>19</sup> Trag. f. 52; **tit.** Hier-s Martiniacus. *Trag*; v. 2 Non ex Num ipse scriba correxisse videtur in *Trag.*

<sup>20</sup> Trag. f. 56; **tit.** Hier-s. Mart-s. *Trag.*

**Molitva Jerolima Martinčića svetom Roku**

Daleko da od nas otiđu i kuga i glad,  
Sveti Roko, ti Kristu svoje molitve daj.

**20 Reuerendissimo Domino Ioanni Lucio, episcopo Sicensi benemerito, Hieronymus Martiniacus Spalatensis**

Pontificum, Luci, lux non peritura, Ioannes,  
Luci, Dalmatiae nobilitatis honos,  
Exigis ut nostras ad te transmittere nugas  
Nil morer, ingenii munera parua mei.  
Quid reucas bis sex superatum lustra ministrum,       5  
Praesul, ad omissas, non reticende, lyras?  
Vix mihi Daphnea fas est latitare sub umbra,  
Nec caput inde seni tollere, ut ante, datur.  
Caesaries nobis fuerat dum flaua, decebat  
Otia laurigero nostra dicare deo:                       10  
Ast ubi texerunt passim mea tempora cani  
Dissimili studio pectora nostra uacant.  
Nominis ille tui celebret praeconia qui plus  
Corporis et mentis robore fultus erit.  
Esto; tamen desint uires mihi, magna uoluntas       15  
Perstat, et in magnis est uoluisse satis.  
Hanc igitur, clara uocitate a luce Ioannes,  
In te perpetui pignus honoris habe.<sup>21</sup>

**Prečasnomu gospodinu Ivanu Luciću, zaslužnomu biskupu šibenskom, Jerolim Martinčić Splicićanin**

Lucije, luči svećenstva što neće utnuti, Ivane  
Lucije, diko dalmatinskog plemstva,  
Tražiš da svoje ti pošaljem pjesmice  
Bez oklijevanja, prinose sitne mog dara.  
Zašto pozivaš slugu što šezdesetu prijede,  
Biskupe nezanemarivi, natrag napuštenoj liri?  
Jedva još red je da se pod lovor-sjenkom sakrivam,  
A glavu odande dizati, kao prije, starac ne smije.  
Dok su mi kose bile plave, dolično bješe  
Vrijeme plandovanja prinijeti bogu s lovorikama;

<sup>21</sup> Trag. f. 65v-66; v. 13 celebret: celebrat *Trag.* - Ioannes Lucius: Ioannes II, XV episcopus Sibenicensis, anno 1528. ad episcopatum accessit, e vivis excessit anno 1557. Cf. Farlati IV, p. 475-476.

No, kad su odasvud mi čelo pokrile sjedine,  
 Moje je srce odano drugačijim poslima.  
 Imena tvoga nek slavi glasovitost onaj tko većom  
 snagom duha i uma providen će biti.  
 Neka ga; sve da mi snage ne dostaju, dobra volja  
 Traje i dalje, a u krupnim je stvarima već i pokušati dosta.  
 Tu, dakle, volju, Ivane, zvan po svijetloj luči,  
 Primi za zalog neprolaznog čašćenja moga.

**21 Donati Paschalitii <Hieronymo Martiniaco de eius epigrammate  
 Angelae Phaletrae castissimae ornatissimaeque uirgini Venetae  
 inscripto>**

Ni tua conditio purae notissima uitae  
 Atque senectutis norma seuera foret,  
 Ipse Cupidineo dubitarem nempe fauore  
 Te captum et flammis incaluisse nous. 5  
 Tam bene Phaletrae describis dona puellae,  
 Vt se non aliam iam Venus esse uelit.  
 Felix illa quidem tali celebrata poeta,  
 Aeternum formae te duce nomen habet.<sup>22</sup>

**Donat Paskvalić Jerolimu Martinčiću, o njegovu epigramu Angeli Falier,  
 najčednijoj i najkrasnijoj mletačkoj djevi**

Da nije svima znana čistoća života tvoga,  
 Kao i starosti tvoje regule stroge,  
 Sam bih se pitao nisi li sklonošću Kupida  
 Svladan, nisi li ogrijan plamenom novim.  
 Tako krasno opisuješ obdarenost Falierove djeve  
 Da više ni Venera ne bi htjela drugačijom biti.  
 O sretno li nje, koju proslavi takav pjesnik,  
 Vječan joj glas krasote pod tvojim okriljem.

**22 Donati Paschalitii <Christophoro de Balistis>**

Vt stellas fulgore suo sol uincit, et ipsa  
 Vmbriferam noctem uincere luna solet,  
 Ingenio, uirtute, fide, probitate, decore  
 Sic uincis cunctos, ter uenerande, uiros.

<sup>22</sup> Ciccarelli 1811, p. 18.

Praeside sub tali malo me uiuere, summi 5  
 Atria quam pateant si mihi pontificis.<sup>23</sup>

### Donat Paskvalić Kristoforu Balistriliću

Kao što zvijezde sjajem svojim pobjeđuje sunce, i kao što  
 Mjesec pobijediti zna sjenonosnu noć,  
 Talentom, vrlinom, vjerom, valjanošću, ugledom  
 Tako pobjeđuješ ljude, o trostruko uzvišeni, sve.  
 Pod takvim glavarom ja radije živim, nego da  
 Dvor Svetog oca otvori se meni.

### 23 Francisci Martiniaci ad reuerendum in Christo patrem fratrem Dominicum Buchium Catharensis ordinis praedicatorum, sacrae theologiae professorem integerrimum, dum in ciuitate Spalatensi contionando poenitentiales psalmos exponeret. Carmen.

Quicquid Mosaicae perplexa aenigmata legis,  
 Sacra prophetarum pagina quicquid habet,  
 Quicquid Daudis psalmorem continet ordo  
 Cum melior dignas funderet ore preces, 5  
 Cunctaque apostolici recitans praeconia coetus  
 Tu solus nobis, Domnice, clara facis;  
 Tantis es eloquio, tam mentis acumine clarus  
 Quam nec Xenophanes cum Cicerone fuit;  
 Nunc ubi te noui, felicia dicere cogor  
 Saecula quae talem progenuere uirum. 10  
 Viue igitur, nomenque tuum, nomenque tuorum  
 Sidereos tecum transfer ad usque polos.<sup>24</sup>

### Frano Martinčić u Kristu štovanom ocu bratu Dominiku Bući Kotoraninu, dominikancu, vrsnom profesoru svete teologije, prilikom tumačenja pokajničkih psalama na propovijedi u Splitu gradu. Pjesma.

Sve što stoji u zamršenim zagonetkama zakona Mojsijeva,  
 Svete stranice proroka što god sadrže,  
 Sve što ima u nizu psalama Davidovih,  
 Kad su mu, raskajanu, iz usta se otrgle molitve dostojne;  
 I naviještanja sva apostolske družbe navodeći,

<sup>23</sup> Ciccarelli 1811, p. 15. - Christophorus de Balistis, Thomae Nigri nepos, Spalatensis olim canonicus, mox Traguriensis episcopus, annos 34 episcopatum gessit, obiit a. 1559.

<sup>24</sup> Buchius 1531; v. 1 Mosaicae: Mosayce, aenigmata: enigmata *Buchius 1531*; v. 7 eloquio: elloquio *Buchius 1531*; v. 8 Xenophanes *prosodia Graecas quantitates non sequitur*; v. 12 Sydereos *Buchius 1531*.

Jedini, Dominiče, ti rasvjetljavaš nama;  
 Takav si govora darom, oštrinom se ističeš uma,  
 Kakvi nisu bili ni Ksenofan ni Ciceron;  
 Čim sam upoznao tebe, sretnim nazvati moram  
 Doba koje je dalo čovjeka takva.  
 Poživi nam zato, i svoje ime, i ime svojih  
 Oduzi sa sobom sve do zvjezdanog svoda.

## 24 Francisci Martiniaci <Symoni Selymbrio>

Vidit Erythraeo quondam responsa sub antro,  
 Quae dedit exculto docta Sibylla sono,  
 Et stupuit certo mutatos ordine cantus  
 Vixque suum uates esse putaret opus.  
 Mox tulit ad sacras Virgo sua scripta Sibyllas, 5  
 Atque his »Symonidos ore loquamur«, ait.  
 Assensere omnes, inde una uoce sonabant:  
 »Hic solus nostri carminis auctor eat«;  
 Sis igitur felix, uatum pia cura cateruae  
 Fatidicae, et tanto munere laetus agas.<sup>25</sup>

## Frano Martinčić Šimunu Selimbriću

Vidje nekoć pred spiljom kraj Eritre odgovore  
 mudra Sibila, što sama ih dade, no bjehu uglađena zvuka,  
 i zaprepasti se ona pred pjesmama u pravilan sklad preobraženim,  
 te bi jedva vjerovati mogla proročica da njezino to je djelo.  
 Odmah odnese Djevica te svoje spise svetim Sibilama,  
 Reče im: »Hajde da govorimo na Šimunova usta!«  
 Sve se suglasiše, jednoglasno potom izjaviše:  
 »Naše pjesni autor jedini nek bude on«;  
 Zato nek ti je sretno, bogobojazna pjesnička skrbi za skup  
 prorocateljski, i tolikom časti blagoslovljen ostaj.

## 25 <Symon Selymbrius Vitum Ruschium laudat>

*Eximias praestantissimi Antistitis virtutes ac laudes, dum adhuc viveret, adolescens quidam Spalatensis egregia spe et animi et ingenii praeditus heroico carmine persecutus est, quod huic loco intexere placuit.* (D. Farlati, *Illyricum sacrum*, »Episcopi Dumnenses«, t. IV, p. 179)<sup>26</sup>

Christe faue: Viti Ruschi nam dicere laudes  
 Aggredior: nunquam ille tuis discessit ab aris,

<sup>25</sup> Ciccarelli 1811, p. 30 – scriptum ante a. 1496.

<sup>26</sup> Rag., Farlati 1769; **praef.** Eximias... Spalatensis *Farlati 1769*: Viti episcopi Dumnensis eximias laudes ac virtutes, dum adhuc viveret (vivebat autem anno 1490) quidam Spalatensis adolescens *Rag.*



Ut si ego conderemalij eximius, laudes ac virtutes, heu, adhuc crederes  
prouebat autem anno 1490 quidam palatenij adulescens egregia arte  
et animi, et ingenij prodest heu herosio carmina, persequitur, quod hinc loco  
intereur plauiit =

511

Christe, fave: Viti Ruychi namdixero, laudes  
Aggredior, nunquam ibe tuis dicevit ab aris,  
sacrorumque modum vix pubescentibus annis  
Haesit, et attento sese tibi crine dicavit.  
Sanguine manigloria vultus matura videtur  
Iunc potuit, vinctiq, nisi se opponeret, spai,  
quae simul atque aethum, tali patefecit, honore  
Major dononem erat, flux equa, potestas  
haecque datur, moxq, probrum, modo namque sacerdos  
qui fuerat, fulget, mitrato vestice, togae  
Et quoniam qua parte magis, male, firma minantur  
Nania, terribilem, iam jam laesura, rusinam,  
Illa parte magis, valido de robore, poni  
dulcimenta, valent, sordide, qui iura, teneret  
Inter, de, fidei, patulitate, inuine, gentes  
Eligitur, vultus, probitate, per orbem  
Astris, et, egregia, claus, quietates, fideique  
quam bene, commisi, sumus, es, huerenij, tam, fortibus, illis  
Ecce, hinc, venenij, onij, de, vobis, repente  
Illa, quidem, futo, post, multa, pericula, portu  
de, respice, gaudet, sumarum, quassa, procalij  
Igra, laborasat, dudum, regionibus, iij  
Nunc, huerenij, suffulta, tuis, celestem, brigul  
Iare, loca, deij, cit, sumil, redovina, t, paxcom  
Caulatim, vultum, Mahometij, spernere, nihij  
Audet, et, in, media, se, consultore, patechur  
Christum, barbanae, strictos, nec, respicit, ensej  
Atque, tyranorum, vultus, horrere, minacesj  
Debit, cuncti, iupulum, mueronibus, ultio  
Impavidi, propent, et, si, qui, dignos, ira,  
de, spectantes, non, pro, Christi, nomina, uellent,  
Aramq, animos, dum, tu, celestij, simplej,  
Excussent, ferunt, aduerso, pectore, et, ignej,  
Inque, neq, ruerent, vntj, melionj, amore.

Codex Ragusinus: Knjižnica Samostana Male braće, Dubrovnik,  
ms. 332, f. 511 r (c. 18, vv. 1-34)

Sacrorumque modum uix pubescentibus annis  
 Hausit, et attonso sese tibi crine dicauit.  
 Iamque ministerio uirtus matura uideri 5  
 Tunc potuit, uiridis nisi se opponeret aetas;<sup>27</sup>  
 Quae simul atque aditum tali patefecit, honore  
 Maiori donandus erat. Mox aequa potestas  
 Parque datur meritis pretium; modo namque sacerdos  
 Qui fuerat, fulget mitrato uertice praesul. 10  
 Et quoniam qua parte magis male firma minantur  
 Moenia terribilem iam iam lapsura ruinam,  
 Illa parte magis ualido de robore poni  
 Fulcimenta solent, fidei qui iura teneret  
 Inter perfidiae pollutas crimine gentes 15  
 Eligitur Vitus, magna probitate per orbem<sup>28</sup>  
 Notus, et egregia clarus pietate fideque.  
 Quam bene commissum est humeris tam fortibus illud  
 Ecclesiae Dumnensis onus! Te, Vite, regente  
 Illa quidem tuto post multa pericula portu 20  
 Se recipi gaudet. Turcarum quassa procellis  
 Aegra laborabat dudum regionibus illis:  
 Nunc humeris suffulta tuis, celeberrime praesul,  
 Stare loco discit, sumit rediuiua priorem  
 Paullatim uultum, Mahometis spernere ritus 25  
 Audet, et in media te consultore fatetur  
 Christum barbarie, strictos nec respicit enses,  
 Atque tyrannorum uultus horrere minaces  
 Dedidicit; cuncti iugulum mucronibus ultro  
 Impauidi praebent; et si quis saeuat ira 30  
 Te spectante mori pro Christi nomine uellent;  
 Promissis animos dum tu caelestibus imples,  
 Exciperent ferrum aduerso pectore, et ignes,  
 Inque neces ruerent uitae melioris amore.  
 Sed melius meliusque Deus prouidit ab alto, 35  
 Iam quod pace tui placida nunc, Vite, fruuntur  
 Dumnenses, cunctisque datur de more litare,  
 Nec uetitum est ulli sese lustralibus undis  
 Abluere, et ueterem baptismate tollere culpam;  
 Tum quod, longa patris ne nos absentia quondam 40  
 Angat Aueroldi, tibi nostri credita cura est.  
 Ille suas miseratus oues, dum regna reuisit  
 Itala, pastorem te nobis, Vite, reliquit;

<sup>27</sup> v. 6 se opponeret *hiatus*

<sup>28</sup> v. 16 magna om. *Farlati 1769, add. supra lineam Rag.*

Non alius gessisse uices, et munera obire Pontificis tanti potuit magis aptus haberi.	45
Tu tibi commissas multa moderaris habenas Temperie, neque in hanc partem, neque flectis in illam, Sed recto medium metiris tramite callem.	
Non mite ingenium nimia indulgentia mollit, Non tibi iustitiam rigor asperat; et tua nunquam Proxima uicini uitii contagia traxit	50
Aequato sese librans examine uirtus. Quid referam proauos et stemmata longa tuorum Antiquamque domum, cuius se iactat et ipse Nobilitate Pharos? Superas uirtute decorem	55
Sanguinis, et toto laudum iam uertice supra es. O mihi si qua forent prisci modulamina cantus, Pieriamque tubam concederet o mihi si quis, Qua pius Aeneas, uel qua cantatus Vlysses,	
Ipse ego, Vite, tuis terram, mihi crede, polumque Laudibus implerem: nec adhuc satiata uoluntas Vltra et terras, fieri si posset, et ultra Sidera tentasset Viti protendere nomen. <sup>29</sup>	60
At quamuis tenui deducere carmen auena Nunc primum mihi Musa dedit, tenerosque sub annos	65
Fila lyrae puero tantum stridentia cessit; Has tamen ingenii nostri tibi, Vite, dicare Primitias placuit. Cum mox adoleuerit aetas Et mea Cyrrhaeam gestarint tempora laurum, Excipies grauiore sono tua facta canentem.	

### Šimun Selimbrić hvali Vida Ruscis

Iznimne vrline i hvale odličnoga biskupa, još za njegovu života, junačkom je pjesmom popratio jedan splitski mladić, posebna nada kako duhovno, tako i talentom; odlučili smo pjesmu ovdje uvrstiti.

Kriste, budi na mojoj strani; govoriti hvale Vida Ruscis  
Krećem: nikad on nije tvoj oltar napustio,  
Sveti je život još jedva na pragu dječastva  
Prigrlio, odrezavši kosu tebi se zavjetovao.  
I već se tada vrlina zreloom za svećeništvo smatrati  
mogla, da se ispriječila nije prezelena dob;  
A čim je tome oslobodila pristup, čašću je  
većom imao biti obdaren. Odmah dobiva moć i  
nagradu jednaku zaslugama; jer tko je netom svećenik  
bio, sja kao biskup s mitrom na glavi.  
A kako se ondje gdje posebno prijete uzdrmane

<sup>29</sup> v. 63 Sidera: Sydera *Farlati 1769, Rag.*

Zidine padom u strahotnu propast,  
Kako se upravo tamo postavljaju od čvrstoga hrasta  
Potpornji, da bi održao prava vjere  
U narodu kaljanom grijehom krivovjerja  
Izabran biva Vid, po silnoj valjanosti širom svijeta  
Poznat, i slavan po iznimnoj pobožnosti, vjeri.  
Kako je dobro bilo povjeriti tako snažnim ramenima onaj  
Teret duvanjske Crkve! Pod tvojom upravom, Vide,  
Ona se tek nakon pogibelji mnogih u sigurnu luku  
S radošću sklanja. Potresana turskim olujama  
Dugo se patila, bolna, u onim predjelima:  
Sada je tvojim poduprta ramenom, preslavni biskupe,  
Te uči stajati čvrsto, oživljava, pomalo vraća  
negdašnje lice, Muhamedov prezreti obred  
Ufa se, i pod tvojom skrbi priznaje Krista  
Usred barbarstva, ne hajze za mačeve gole,  
Pred smrknutim licima tirana strepiti  
Već se odučila; svi skupa grlo pod noževe rado  
I neustrašivi daju; i dođe l' do provale bijesa,  
Pred pogledom tvojim za Kristovo ime bi umrijeti htjeli;  
Obećanjima nebesa dok ispunjavaš im duše,  
Prsima bi se na čelik bacili, u oganj,  
U smrt bi pohrlili nasilnu iz ljubavi za bolji život.  
No sve se bolje i bolje s visina skrbi Gospodin,  
Jer sad već spokojnost mira, Vide, uživaju tvoji  
Duvnjaci, svima je slobodno slaviti kako je red,  
Niti se ikome brani da se u vodi očišćenja  
opere, da iskonski grijeh krštenjem ukloni;  
Potom, kako nas ne bi onomad duga odsutnost oca  
Averolda tištila, tebi je povjerena skrb za nas.  
Ovcama svojim smilovavši se, on je, dok vraća se zemljama  
Italiskim, tebe nama za pastira, Vide, ostavio;  
Nije se mogao naći drugi tko bi prikladnije mogao takva  
Poglavara zamjenjivati i vršiti njegove dužnosti.  
Sebi povjerene uzde držiš s velikom  
Umjerenošću, ne skrećeš ni na ovu, ni na onu stranu,  
Već ravnom putanjom voziš, po sredini staze.  
Blagu ti ćud ne oslabljuje popustljivost suvišna,  
Pravednost ti ne ogrubljuje krutošću; a tvoja vrlina  
Nikad se nije zarazila bolešću susjedova poroka,  
te se održava u ujednačenoj ravnoteži.  
Zašto da spominjem pretke i dubinu korijena tvojih,  
starinu kuće čijom se plemenitošću diči i sam  
Hvar? Vrlinom nadmašuješ uglednost  
Loze, i već si čitavom glavom od pohvala viši.  
O, da je meni napjeva pjesama starih,  
Pijersku trubu, o, da meni ustupi netko,  
Kojom je opjevan pobožni Eneja, ili Odisej,  
Ja bih sam, Vide, nebo i zemlju, vjeruj mi, tvojim

---

Ispunio hvalama; to još ne bi volju namirilo,  
I dalje od zemlje, kad bi se moglo, i dalje od  
Zvijezda pokušala bi ona Vidovo pronijeti ime.  
No mada svirat na sviralu tanku  
Zasad tek Muza mi daje, u ljetima nježnim  
Dječaku dopusti tek da škripi na žicama lire;  
Ipak je odluka pala, Vide, posvetiti tebi našega dara  
Ove prvine. Kad ubrzo dob mi ojača,  
Kad moje čelo ponese Apolonov lovor,  
Dočekat ćeš pjevača što tvoja djela slavi dostojanstvenijim zvukom.

### Index nominum

- Aeneas, 25  
 Apollo, 8  
 Atropos, 15  
 Aueroldus, Bartholomaeus  
   Aueroldi, 25  
  
 Balistis, Christophorus de, 16  
 Buchius, Dominicus  
   Domnice, 23  
  
 Camenae (Musae)  
   Camenarum, 6  
 Christus  
   Christi pro nomine, 25  
   Christo, 19  
   Christum, 25  
 Cicero, Marcus Tullius  
   Cicerone, 23  
 Cupido  
   Cupidineo fauore, 21  
 Cyrrha  
   Cyrhaeam laurum, 25  
  
 Dalmatia  
   Dalmatiae honos, 20  
 Daphnis  
   Daphnea sub umbra, 20  
 Daudid  
   Daudidis, 23  
 Deus (Christianus), 18, 25  
   Deo, 2, 17  
   Diuino consilio, 8  
 Dumnenses, 25  
   Dumnensis ecclesia, 25  
  
 Eos  
   Eois Hesperisque plagis, 4  
 Erythrae (urbs)  
   Erythraeo sub antro, 24  
  
 Hesperia  
   Eois Hesperisque plagis, 4  
  
 Itali  
   Itala regna, 25  
 Iuppiter, 13  
   Iouem, 12  
  
 Leporina, Cornelia, 17  
 Libya  
   Libycis messibus, 10  
 Lucius Traguriensis, Petrus  
   Petre, 15  
 Lucius, Hieronymus, 16  
 Lucius, Ioannes episcopus Sicensis  
   Ioannes, 20  
   Luci Ioannes, 20  
  
 Mahometes  
   Mahometis, 25  
 Marulus, Marcus, 2, 4  
   Marci, 5  
   Marule, 9  
   Maruli, 6, 14  
   Marulus, 1, 3, 7, 8, 9  
 Moses  
   Mosaicae legis, 23  
 Mulla, Benedictus de  
   Benedicte, 10, 11  
   Mulla, 10, 11  
 Musa, 25  
  
 Natalis, Franciscus  
   Natalis, 14  
  
 Olympus  
   Olympum, 5  
  
 Parnasus  
   Parnasia laurus, 8  
 Phaletra, Angela  
   Phaletrae puellae, 21  
 Pharos, 25  
 Pieriae (Musae)  
   Periam tubam, 25  
  
 Rochus, Sanctus  
   Sancte Roche, 19  
 Ruschius, Vitus  
   Vite, 25  
   Viti, 25  
   Viti Ruschi, 25  
   Vitus, 25  
  
 Selymbrius, Symon  
   Symonidos, 24

Sibylla, 24  
  ad sacras Sibyllas, 24  
  Virgo, 24  
Spalatium  
  Spalatina in urbe, 13  
  Spalato, 11  
  
Turcae  
  Turcarum procellis, 25  
  
Veneti  
  Venetae togae, 12  
Venus, 21  
Vlysses, 25  
  
Xenophanes, 23